Základy osteologie

Vznik domácích druhů zvířat

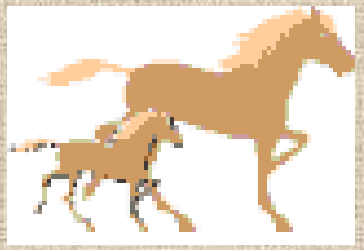

Domácí zvířata

Kůň

- kůň byl domestikován kvůli masu a mléku,
- předkem koně domácího je tarpan (*Equus ferus*),
- domestikace pravděpodobně proběhla v Kazachstánu v období Boitské kultury(3500 př.n.l.),
- Na našem území se objevuje v ml. Eneolitu (šňůrová keramika),
- Dnešní plemena pochází celkem ze 77 klisen a 3 hřebců na základě mtDNA a Y chromozómu

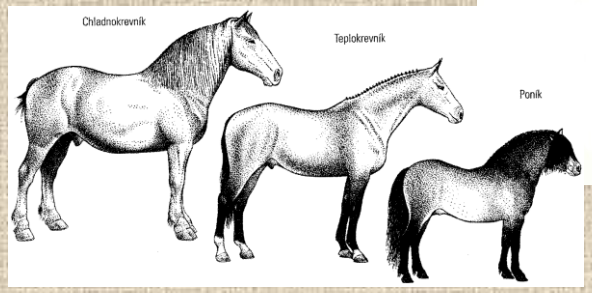

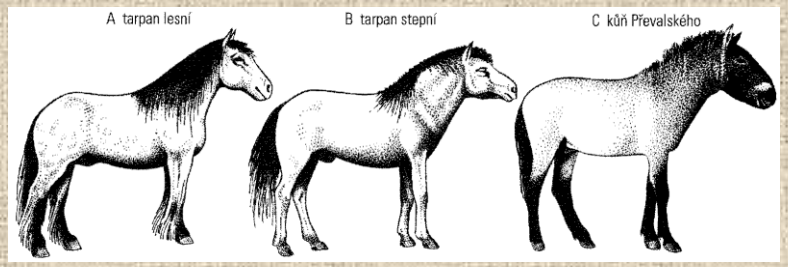

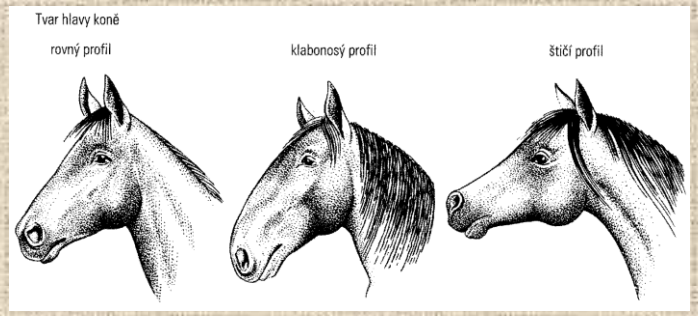

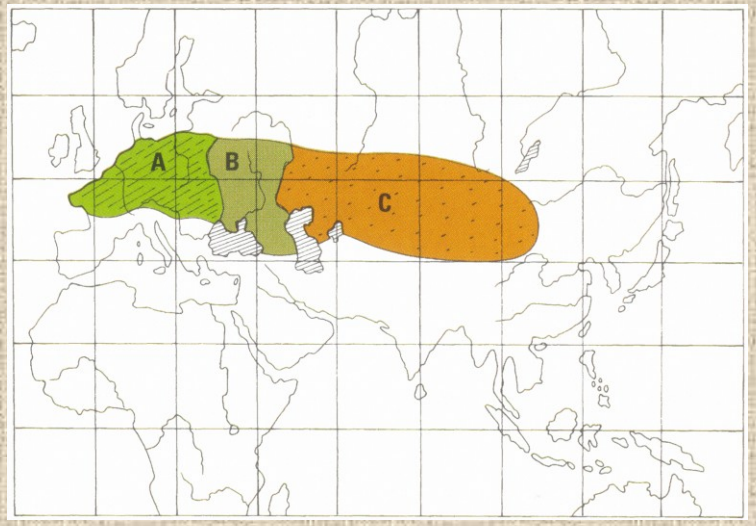

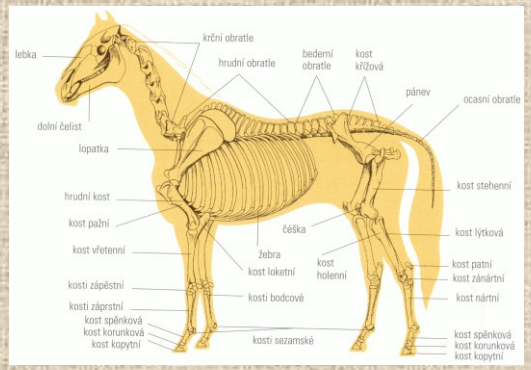

Osel

- osel byl domestikovaný před 7000 lety před současností v údolí Nilu a na území Libye

- pochází z divokého osla núbijského (*Equus africanus africanus*) a osla somálského (*E. a. somalensis*)

- v prvním století n.l. Keltové chovali osli

- Asijský osel nebyl nikdy domestikován pro nepoddajnou povahu

Tur domácí

- předkem tura domácího je pratur (*Bos primigenius*)
- v Evropě docházelo podle analýz mtDNA ke křížení domácího skotu a divokých praturů
- poslední jedinec pratura uhynul v Polsku v roce 1627
- praturům je podobný např. maďarský stepní skot
- skot byl domestikovaný před 8000 až 9000 lety (před současností)

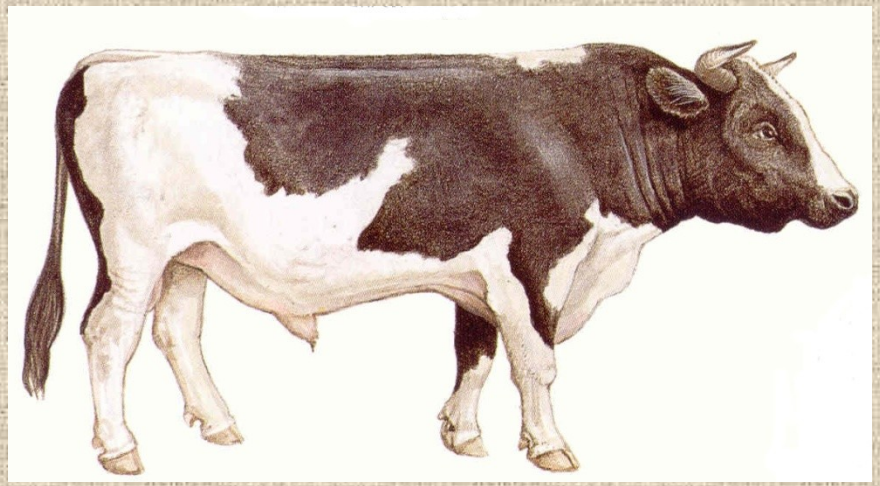

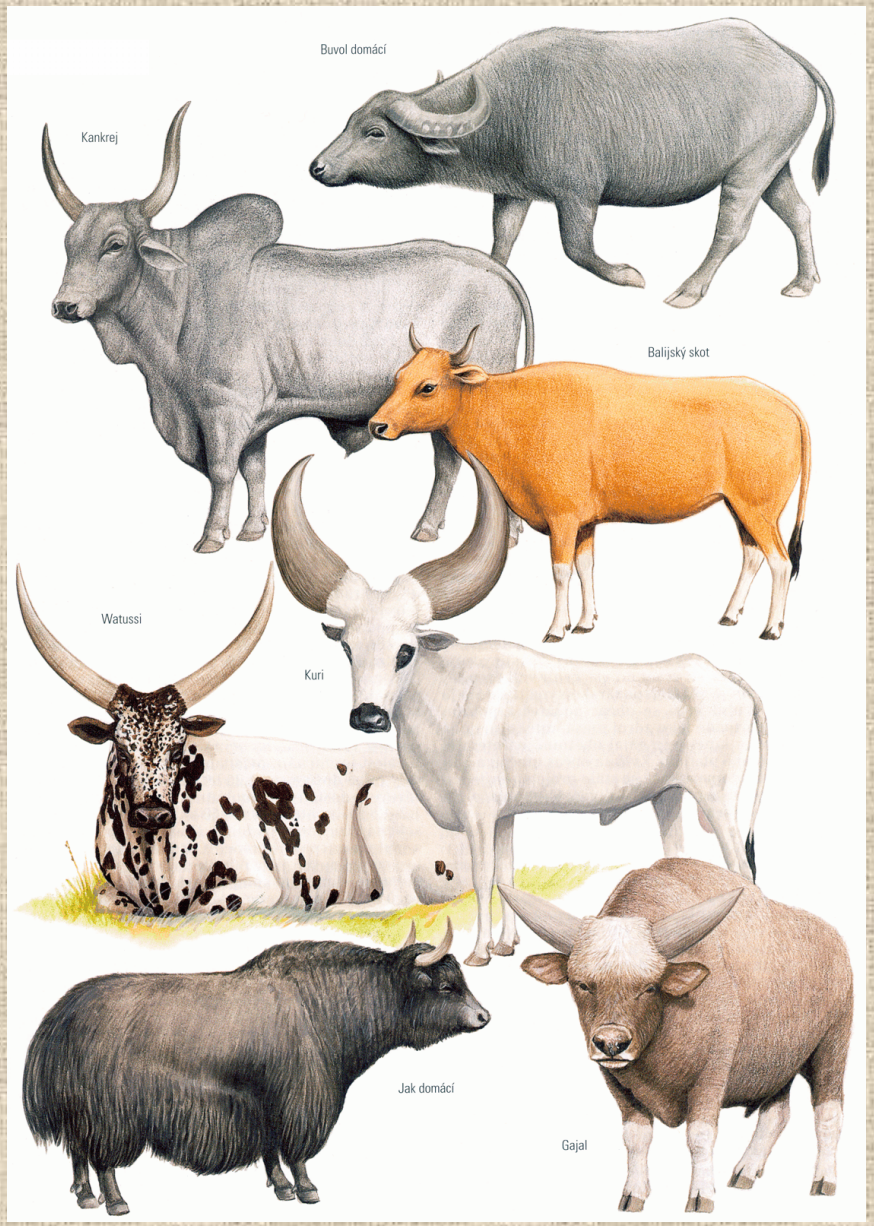

Tur domácí

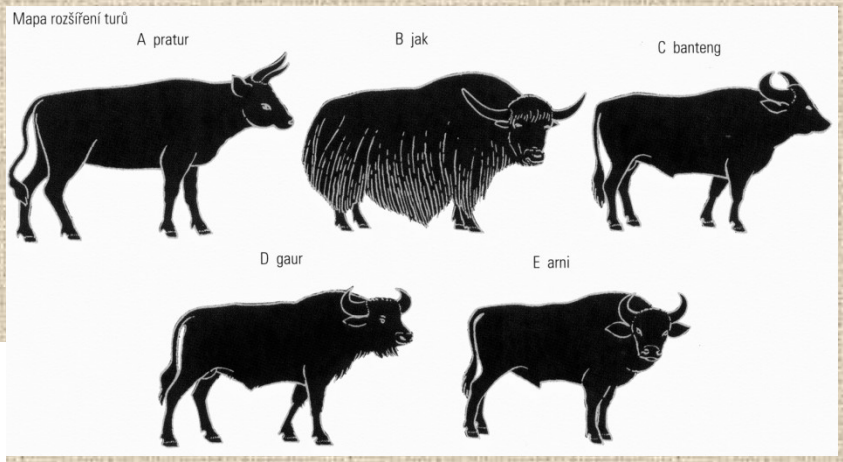
Mapa rozšíření turů
A pratur
B jak
C banteng
D gaur
E arni

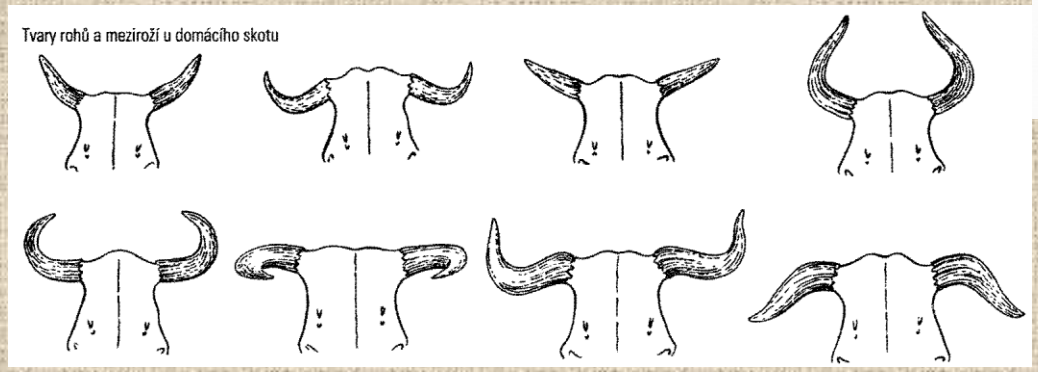
Tvary rohů a meziroží u domácího skotu

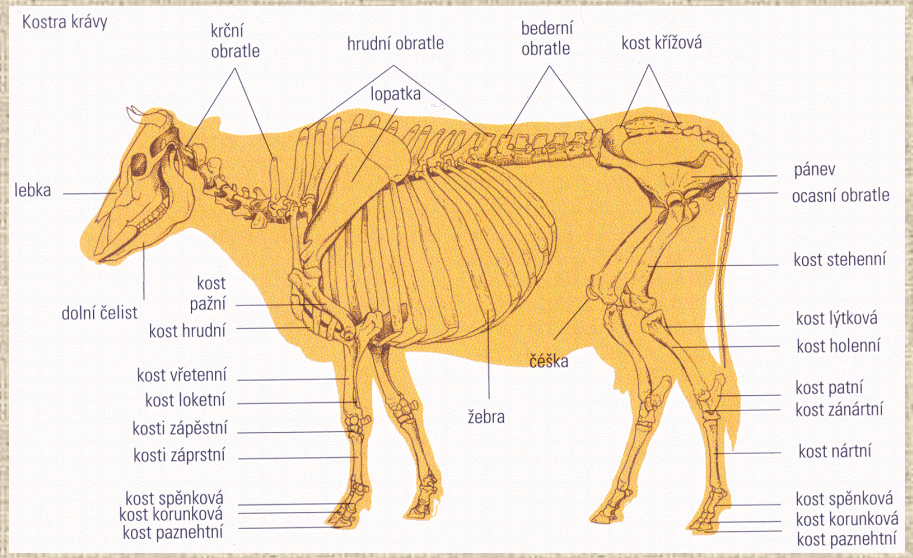
Kostra krávy
krční obratle
hrudní obratle
bederní obratle
kost křížová
lopatka
lebka
pánev
ocasní obratle
kost stehenní
dolní čelist
kost pažní
kost hrudní
kost lýtková
kost holenní
kost vřetenní
kost loketní
kosti zápěstní
kosti záprstní
čéška
žebra
kost patní
kost zánártní
kost nártní
kost spěnková
kost korunková
kost paznehtní

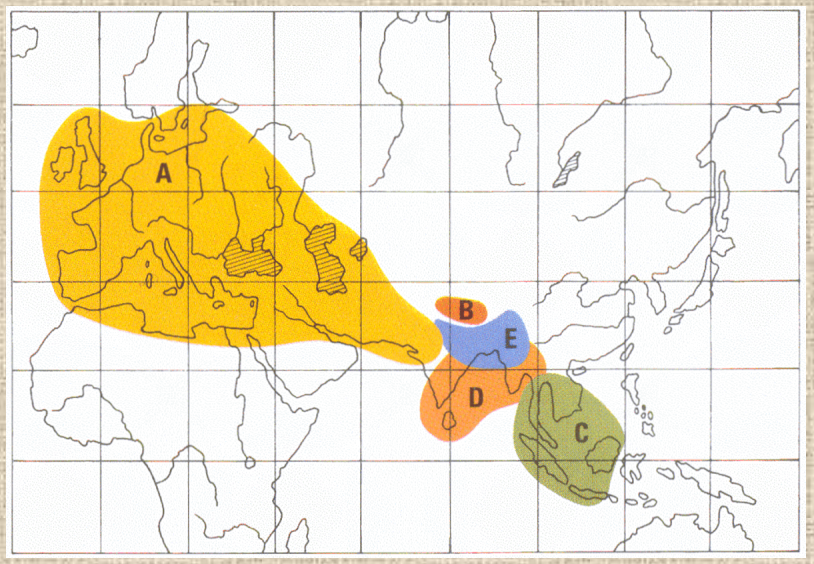
A
B
E
D
C

Ovce domácí

- **přesný původ ovce domácí není zcela jasný, pravděpodobně vznikla domestikací ovce argali (*Ovis ammon*), ovce kruhorohá (*Ovis orientalis*) a ovce stepní (*Ovis vignei*)**

- **první doklady domestikovaných ovcí jsou před 9000 lety v Iráku (osada Zavi Chemi)**

- **ve 4. tis. př.n.l. se ovce chovali po celém tehdejším civilizovaným světě**

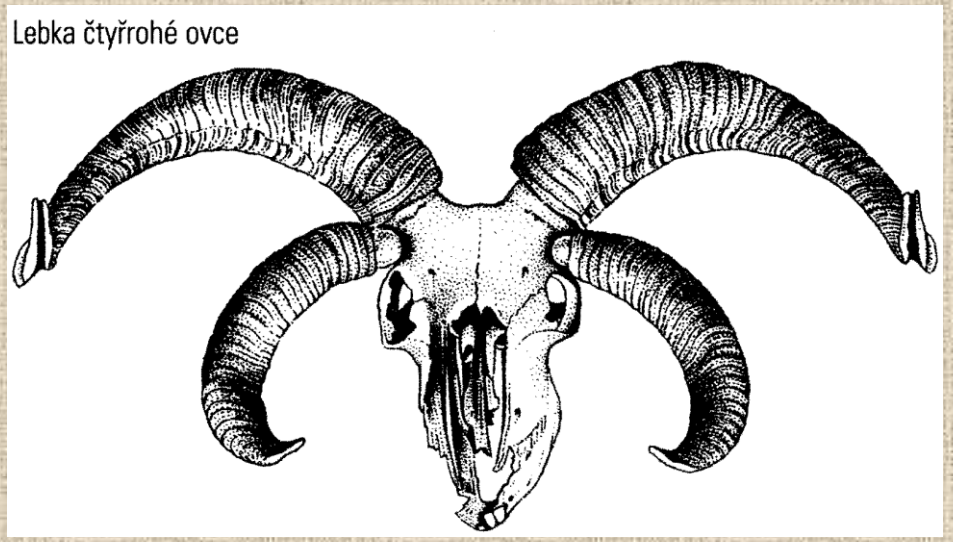

Koza domácí

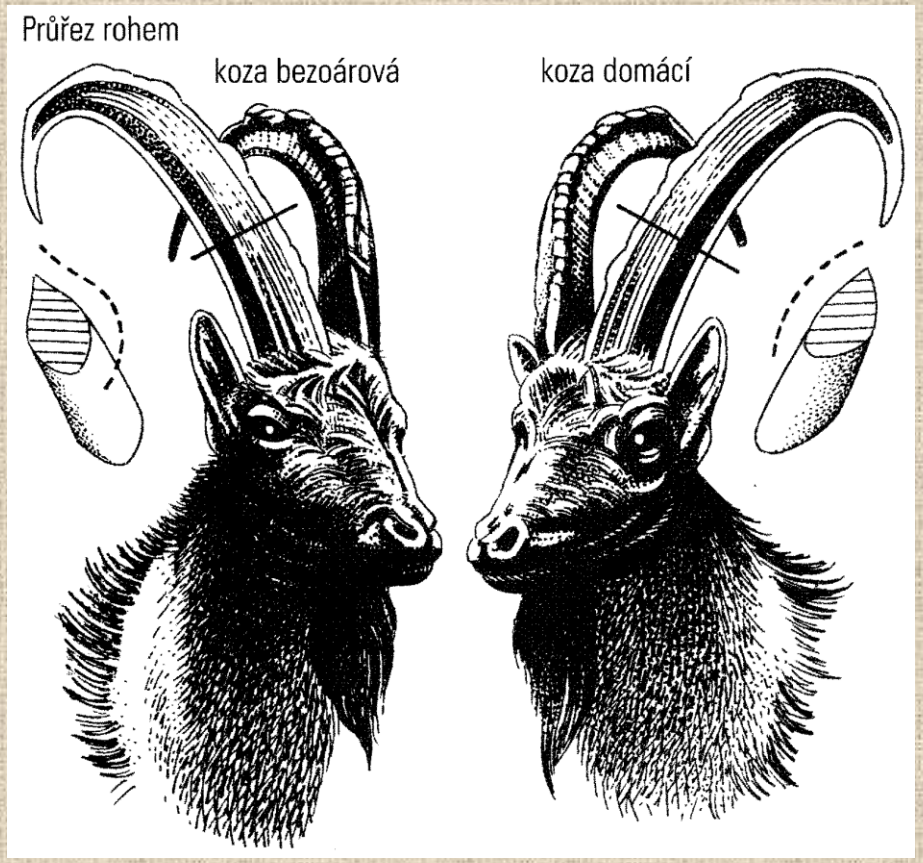

- **předkem kozy domácí je koza bezoárová (*Capra aegagrus*)**
- **poprvé se objevila v Iráku v 8. tis. př.n.l.**

Prase domácí

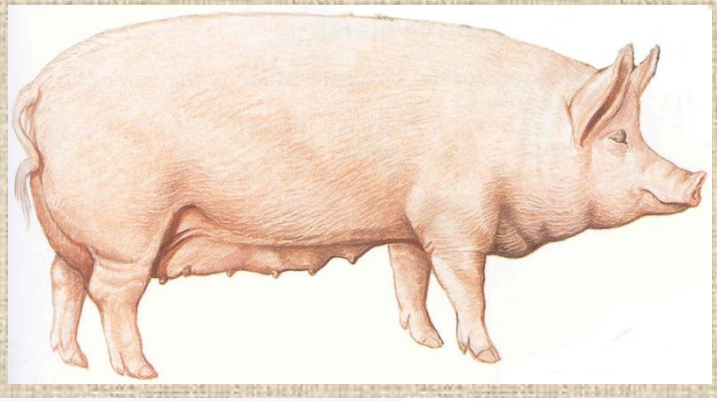

- předky prasete je několik poddruhů prasete divokého (*Sus scrofa*) a to prase evropské (*S. s. scrofa*) a prase páskované (*S.s. vittatus*)

- první zdomácnění proběhlo v 7. tis. př.n.l. v Přední Asii, Indii a v 5. tis. př.n.l. oblast Baltského moře

- v každé oblasti světa došlo k nezávislé domestikaci z divokých předků

- prase zdomácnělo se vznikem usedlejšího způsobu života

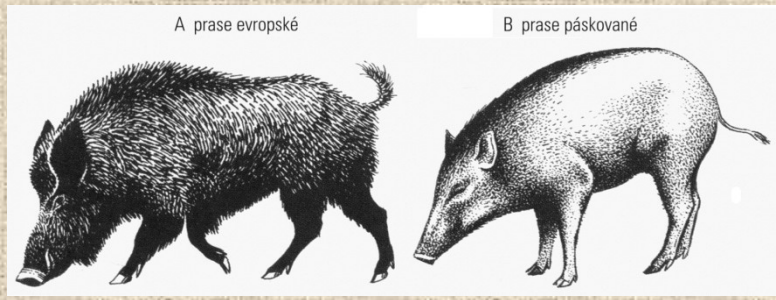

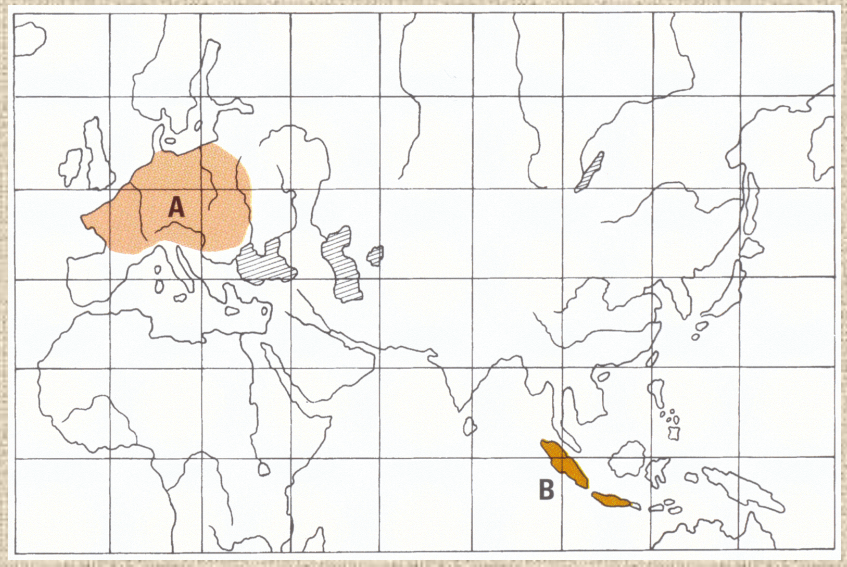

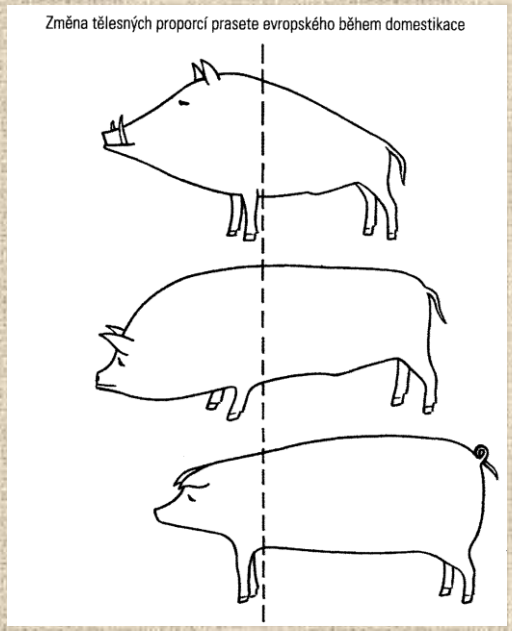

Pes domácí

- předek psa je vlk obecný (*Canis lupus*)
- vznik psa podle genetických analýz klademe do doby tzv. „lovců mamutů“ tj. před 30 000 lety BP
- nejstarší nález psa pochází z z Belgie - lokalita Goyet 31 700 BP

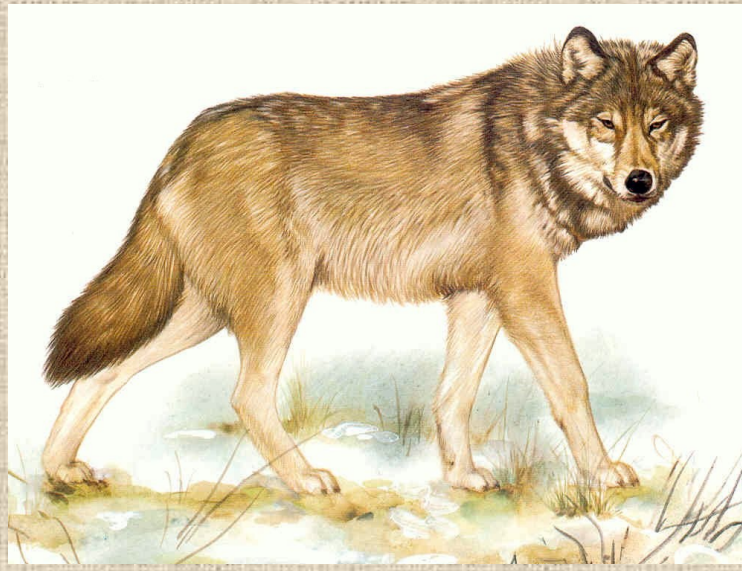

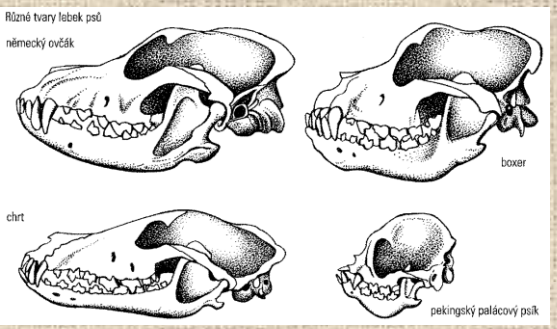

Sob polární

https://www.youtube.com/watch?v=B_ohpW0BLnw

Domestikace byla před 30 000 lety spolu se psem.

Kočka domácí

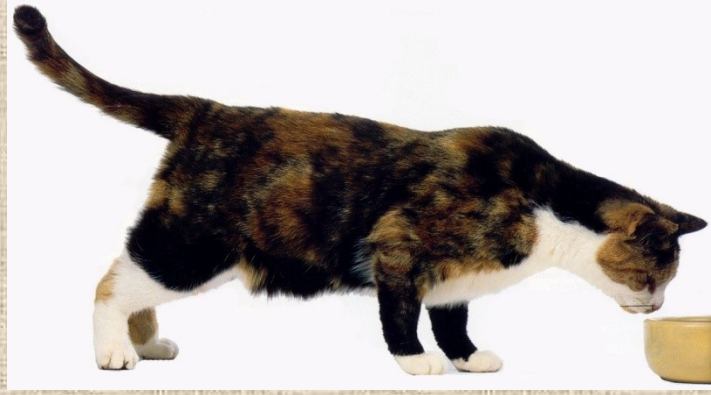

k domestikaci došlo 5x nezávisle na sobě z pěti poddruhů kočky divoké (genetické studie – Science 317, 519, 2007)

- první kočka domácí – Malta – 9000 let př.n.l. v hrobu se ženou

Nejstarší kočka domácí na našem území z doby římské (155 n.l. – kal. ^{14}C datum) – Žleby – okr. Vyškov

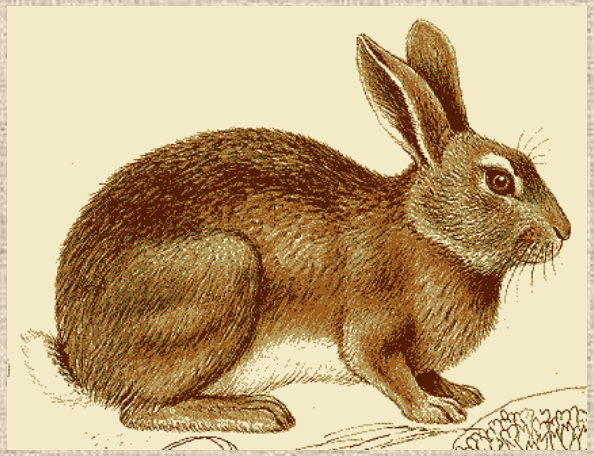

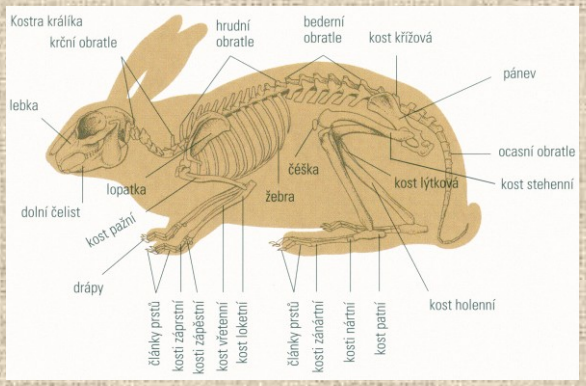

Králík domácí

- **předkem králíka domácího byl králík divoký (*Oryctolagus cuniculus*)**

- **byl zdomácněn benediktýnskými mnichy ve středověku v jižní Francii, i když Římané králíky se chovaly v tzv. leporáriích**

Velbloudi a lamy

- domácí velbloud dvouhrbý pochází z divokého velblouda dvouhrbého (*Camelus ferus*). Dodnes žije na okraji pouště Gobi
- domácí jednohrbý velbloud pravděpodobně pochází z dnes již vymřelého druhu *Camelus thomasi*
- obě lamy domácí (lama krotká a alpaka pochází z lamy guanaka (*Lama guanicoe*)
- nejstarší doklady domácího velblouda pocházejí z 5.tis. př.n.l. z Egypta
- ve 2. tis. př.n.l. byl zdomácněn na Předním Východě velbloud dvouhrbý
- ke zdomácnění lamy došlo v 5 tis. př.n.l. v Peru

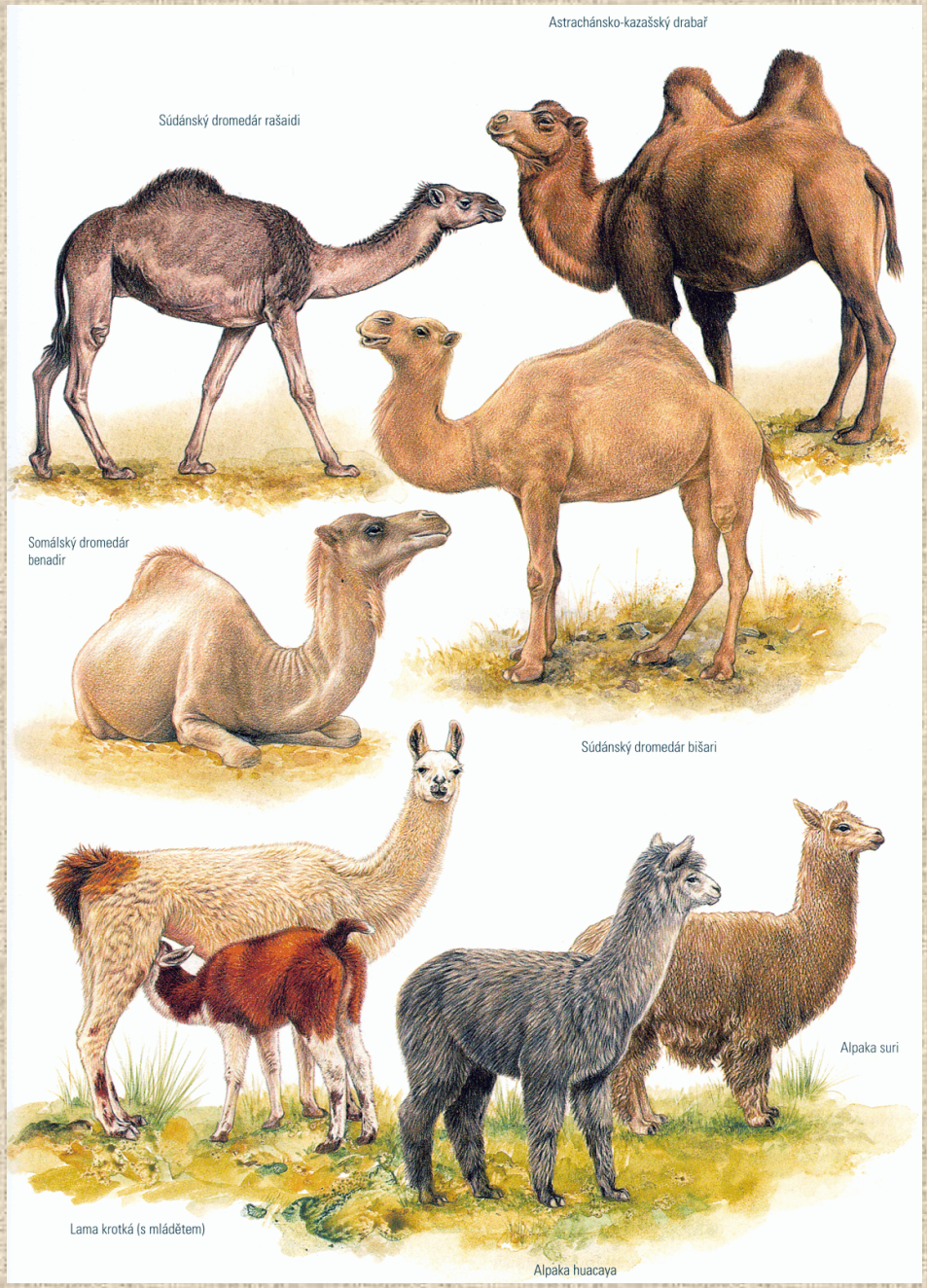

Kur domácí

- byl domestikován z divokého předka kura bankvinského (*Gallus gallus)* mezi 3200 -2000 př.n.l.
- 1400 př.n.l. se kur dostal do Egypta
- v 8. stol.př.n.l. se dostal do Středomoří
- v 6. stol. př.n.l. jej chovali Galové

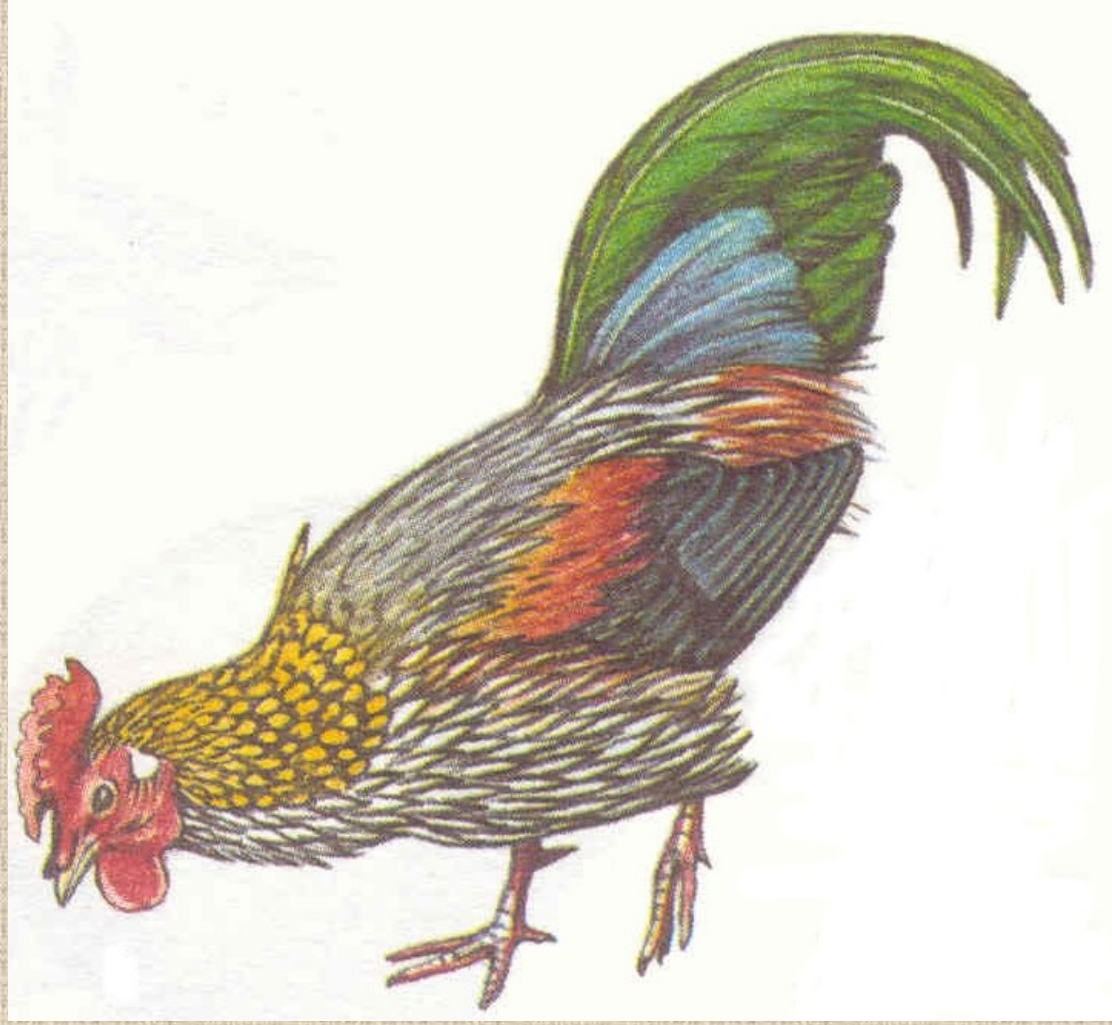

Husa a kachna domácí

- **kachna byla zdomácněná 5000 př.n.l z divoké kachny (*Anser platyrhynos*) v Mezopotámii**

- **husa byla zdomácněna v 5 tis.př.n.l. v Evropě z divokých hus (*Anser anser*)**

Perlička a krůty

- **perlička byla domestikovaná v Egyptě v 5. stol. př.n.l.**

- **krůta byla domestikovaná ve Střední Americe v letech 1200 až 500 př.n.l.**

Děkuji za pozornost!